

Mythimna l-album	witte-l-uiil	1	imago
Catocala nupta	rood weeskind	1	imago
Agrotis ipsilon	grote worteluil	1	imago

**Een mooier Haringvliet voor vogels en mensen
door Paul Rutten (Vogelbescherming Nederland, projectleider Recreatie Droomfonds-
project Haringvliet)**

Net achter de Haringvlietdam loop je het bijzondere natuurgebied in. Een vogelgebied dat jaren was afgesloten voor bezoekers, maar waarover vogelaars al heel lang enthousiast zijn. Je loopt een paar honderd meter door het struweel, met een enkel doorkijkje op een rietveld en een uitloper van het Haringvliet. De route doet je fluisteren, maar het geluid van vogels zwelt aan. Grote sterns zie je overvliegen, met visjes voor hun kroost. Het laatste stuk van de route neemt je mee door een soort tunnel. En dan opeens sta je in een unieke vogelkijkhut, vormgegeven als een kunstwerk. Buiten 'openbaart' zich het Haringvliet. Het laat de grootsheid van het water zien, en het brakke water dat hier na een halve eeuw eindelijk weer stroomt. En natuurlijk zie je vogels. Je begint te kijken naar de lepelaars, maar ontdekt daarna tientallen andere vogels. Steltlopers, eenden, sterns, ganzen, zaagbekken, zeearenden en talloze andere soorten.

Aanleiding

De Haringvlietssluisen worden na jaren hermetische afsluiting in 2018 eindelijk 'op een kier' gezet. Europese vismigratieafspraken zijn daarvoor de basis. Zes natuurorganisaties, waaronder het Wereld Natuur Fonds en Vogelbescherming Nederland, grijpen dit moment aan om het gebied een impuls te geven. Dat er binnenkort weer zout water het Haringvliet in stroomt, vinden we geweldig. Zo krijgen we een beetje dynamiek terug in onze 'deltanatuur', een waar walhalla voor vissen en vogels. Het project heet "Droomfondsproject Haringvliet", want een omvangrijke bijdrage komt uit het Droomfonds van de Nationale PostcodeLoterij. Die maakte de start van het project mogelijk (zie ook www.haringvliet.nu). Maar ook de Provincie Zuid-Holland is enthousiast over onze doelstellingen en steunt daarom de kwaliteitsimpuls voor het Haringvlietgebied ook financieel.

Vooral natuur

Veruit het grootste deel van de beschikbare gelden gaat naar natuur: de aankoop van gronden, natuurontwikkeling die honderden hectaren dynamischer moet maken. Maar ook de aanleg van schelpdierbanken en de herintroductie van een iconische soort: de steur. Een vis die wel 3 meter lang kan worden zwom hier, in het Haringvliet, een dikke halve eeuw geleden nog gewoon rond. En die natuur is ons goedgezind: voor de zeearenden uit de Biesbosch zit het Haringvliet al in hun dagelijkse vliegroute. Op Tiengemeten nestelt zelfs een jong paartje. Ook de 'nieuwe' visarenden weten het gebied inmiddels te vinden. De aantrekkingskracht die het Haringvliet op die vogels heeft, willen we ook graag voor mensen realiseren.

Visarend

Nieuwe filosofie

De financiële bijdragen van verschillende partijen aan het Droomfondsproject Haringvliet hebben we juist ontvangen omdat mens én dier profiteren van herstel van de deltanatuur. Het Droomfondsproject is echt een 'integraal project'. Zo houden we rekening met bereikbaarheid, leefbaarheid en zetten we ons in voor een florerende regionale economie door de recreatiemogelijkheden te versterken. Want bezoekers drinken graag een kopje koffie, gaan op excursie of boeken een overnachting. Die invalshoek verkennen we als natuurorganisaties, omdat we er vertrouwen in hebben dat als er meer mensen genieten van de natuur, er ook breder draagvlak ontstaat voor natuurherstel in het Haringvliet. Met het programma "Rust voor Vogels, Ruimte voor Mensen" werkt Vogelbescherming op die manier al met veel succes in het waddengebied' (www.beleefdewaddennatuur.nl). Kijken, beschermen en genieten, zal ook het herstel van het Haringvliet meer draagvlak geven.

Concrete investeringen

En we pakken het grondig aan. De zes partners (Staatsbosbeheer, Sportvisserij Nederland, Ark Natuurontwikkeling, Natuurmonumenten, Wereld Natuur Fonds en Vogelbescherming) werken bijvoorbeeld mee aan de oprichting van Nationaal Park NLDelta, een samenvoeging van Biesbosch en Haringvliet, denken mee bij een recreatieve visie voor de gemeente Goeree-Overflakkee en zetten zich in voor samenwerking met lokale ondernemers. Onze investeringen worden steeds tastbaarder. Dit jaar worden veel natuurgebieden van Staatsbosbeheer aan de zuidkant van het Haringvliet al dynamischer gemaakt: verdroging wordt tegengegaan en taluds verflauwd, zodat slikkige rivieroeveren weer tot leven komen. De gebieden van Natuurmonumenten volgen komend jaar. Staatsbosbeheer en Vogelbescherming hebben bovendien plannen voor een vogelboulevard in het zuidoostelijk deel van het Haringvliet. Die moet leiden tot een betere bereikbaarheid van en verbinding tussen de bestaande vogelkijkplekken. De eerste schelpdierbanken zijn aangelegd en er zijn steuren uitgezet.

Voor het tweede jaar op rij voer er een waterbus vanuit Rotterdam en Dordrecht naar het Haringvliet, zodat de bereikbaarheid in één klap sterk verbeterde. Naast restaurant Zoet of Zout in Stellendam is een reuzen speelsteur neergezet. Kinderen en hun ouders kunnen daar spelenderwijs kennis maken met de steur en het belang van een dynamische delta. Sportvisserij Nederland zorgt voor beter toegankelijke oevers in het gebied. Tenslotte werken Vogelbescherming en Natuurmonumenten onder de werknaam 'Vogelobservatorium' aan een unieke vogelkijkplek, die de beschrijving uit de inleiding werkelijkheid moet maken.

Meer info

Zie www.haringvliet.nu voor meer informatie. Via de interactieve kaart kunt u 'video excursies' van Haringvliet- en Vogelbeschermingsambassadeur Camilla Dreef beleven. Ook kunt u daar een boekje >link voor online versie: [https://www.haringvliet.nu/sites/haringvliet.nu/files/2017-06/Brochure_Ontdek%20het%20Haringvliet_final.pdf], leuke vogelkijkplekken en interessante fiets- en wandelroutes downloaden.

Natuurmonumenten en 'De Kier' in de Haringvlietssluzen door Ted C.J. Sluijter, boswachter Natuurmonumenten

Eindelijk, met een vertraging van zeker twee decennia, gaat dan het sluzencomplex van het Haringvliet op een kier. September 2018 moet het gebeuren. Voor het eerst sinds 1971 kan er dan weer, zij het mondjesmaat, zoutwater naar binnen. Natuurmonumenten beheert verschillende natuurgebieden in de monding en stroomopwaarts in het Haringvliet. In deze bijdrage geef ik wat inzicht in de visie en geplande werkzaamheden in het kader van dit zogenoemde Kierbesluit.

Deltawerken en deltanatuur

Dankzij de aanleg van de Deltawerken is de kustverdediging op een ongekend veilig niveau. Zo veilig als nu zijn we sinds mensenheugenis niet geweest. Vrij vertaald; de kans op een overstroming vanuit zee is in onze delta minder dan eens per 4.000 jaar. Echter, de aanleg van deze kustverdediging in dit gebied heeft ook een keerzijde. Grote delen van het Deltagebied zijn afgesloten van zoutwatergetijden en overgangsgedebieden naar brak en zoet. Daarmee is een buitengewoon rijk milieutype uit het gebied verdwenen. Waar mogelijk herstellen natuurorganisaties (en overheid) gebieden die het karakter hebben van dit milieutype.

Vismigratie

Naast het verlies van intergetijdengebieden (zout, brak en zoet water) is ook een heel belangrijke trekroute voor vissen zo goed als onmogelijk geworden. Van oudsher, voordat het Haringvliet in 1971 werd afgesloten, was deze zeearm een zeer belangrijke entree voor enige tientallen soorten vissen die in brak en zoetwater paaien. Denk aan haring, stekelbaars, elft, fint, zalm, forel en de iconische steur. Sommige soorten gaan daarbij tot in de kleine beekjes van de Alpen. De grootste impact heeft 'De Kier' voor deze trekvissen; ze kunnen immers weer naar binnen!

Droomfonds Haringvliet

Om het Haringvliet voor te bereiden op onder andere de komst van deze trekvissen en ook het herstel van typische Haringvlietnatuur hebben zes partners een beroep gedaan op het Droomfonds van de Nationale Postcode Loterij. Natuurmonumenten, Wereld Natuur Fonds, Vogelbescherming, Ark Natuurontwikkeling, Sportvisserij Nederland en Staatsbosbeheer knepen in hun handen toen zij in 2015 te horen kregen dat dit Droomfonds 13,5 miljoen euro ter beschikking stelde. Zij kregen dit bedrag voor hun plan dat uit zes deelprojecten bestaat: 1) natuurontwikkeling, 2) recreatie, 3) herintroductie steur, 4) herstel schelpdierbanken in de monding, 5) beroepsvisserij in balans brengen 6) monitoring vis- en vogelstand.

In dit artikel ga ik in op de visie en bijdrage van Natuurmonumenten. Natuurmonumenten heeft in dit kader een aantal ambities, waarvan ik er hier een drietal kort beschrijf: Herinrichting Korendijkse Slikken, Aankoop en herinrichting Blok De Wit (nieuwe natuur 'Scheelhoekgors') en 'Makeover' Zuiderdiep'.